

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-577154-II/07/MK

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, *15/10/2007*

Pan

Prof. dr hab. Zbigniew Cwiakalski

Minister Sprawiedliwości-

Prokurator Generalny

Licze Panu Janie Ministrze.

Pragnę Pana Ministra uprzejmie poinformować, iż w moim zainteresowaniu pozostaje problem związany z brakiem dostępu stron do akt sprawy o wykroczenie na etapie czynności wyjaśniających.

Omawiany problem wyłonił się na tle indywidualnych spraw kierowanych przez obywateli do Rzecznika Praw Obywatelskich.

Wypada zauważyć, iż zgodnie z art. 38 § 1 kpw „Do czynności procesowych prowadzonych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia stosuje się odpowiednio także przepisy art. 95, 100 § 1 i 6 zdanie pierwsze, art. 105, 107, 108, 116-134, 136-142, 156 § 1-4, art. 157, 158, 160-166, 476 § 2 i art. 589 g - 589 u Kodeksu postępowania karnego, a gdy sąd orzeka jednoosobowo, również przepisy art. 109-114 i 115 § 1, § 2 zdanie pierwsze oraz § 3 Kodeksu postępowania karnego”.

Wyżej cytowana regulacja pomija zatem unormowanie zawarte w § 5 art. 156 kpk, zgodnie z którym: „Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w toku postępowania przygotowawczego stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta, umożliwia sporządzanie odpisów i kserokopii oraz wydaje odpłatnie uwierzytelnione odpisy lub kserokopie tylko za zgodą prowadzącego postępowanie przygotowawcze. Za zgodą prokuratora akta w toku postępowania przygotowawczego mogą być w wyjątkowych wypadkach udostępnione innym osobom”.

Powyższe oznacza, iż uczestnicy postępowania w sprawach o wykroczenia - na etapie prowadzenia czynności wyjaśniających tj. przed skierowaniem do sądu wniosku o ukaranie - nie

posiadają prawa wglądu do akt, sporządzania odpisów i kserokopii z akt, oraz otrzymywania uwierzytelnionych odpisów lub kserokopii z akt.

W tym miejscu podkreślić należy, że pozbawienie pokrzywdzonego prawa dostępu do akt sprawy o wykroczenie na etapie czynności wyjaśniających, uniemożliwia mu de facto skuteczne wykonywanie uprawnień określonych w art. 26 § 3 i art. 56 a kpw. Skoro bowiem pokrzywdzony nie ma możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym na etapie czynności wyjaśniających - to nie jest w stanie ocenić, czy właściwe będzie złożenie przez niego oświadczenia o działaniu w sprawie w charakterze oskarżyciela posiłkowego, a także czy zasadne jest sporządzenie przez niego zażalenia na niewniesienie wniosku o ukaranie.

Ponadto, pozbawienie osoby - co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie - prawa dostępu do akt sprawy o wykroczenie na etapie czynności wyjaśniających, może uniemożliwić jej skuteczną obronę. Brak bowiem wiedzy na temat materiału dowodowego zebranego w sprawie, z jednej strony powoduje sytuację, w której taka osoba nie może w pełni ocenić, jakie wnioski dowodowe mogłyby okazać się celowe i niezbędne w konkretnej sprawie, a z drugiej strony uniemożliwia ustosunkowanie się w wyjaśnieniach do dowodów już zgromadzonych w sprawie.

Mając na względzie powyższe uznać należy, iż pominięcie legislacyjne w art. 38 § 1 kpw - w postaci braku odesłania do § 5 art. 156 kpk - stanowi ograniczenie prawa do obrony osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, a także naruszenie praw pokrzywdzonego.

Co więcej, omawiane pominięcie legislacyjne może pozostawać w sprzeczności z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Skoro bowiem podejrzany i pokrzywdzony mają zagwarantowane prawo do przeglądania akt w postępowaniu przygotowawczym, to również takie prawo winno być zagwarantowane pokrzywdzonemu oraz osobie, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie - na etapie czynności wyjaśniających w sprawie o wykroczenie.

Podnieść także należy, iż prawa uczestników postępowania nie powinny być ograniczane z tego tylko powodu, iż przedmiotem sprawy, w której występują jest wykroczenie, a nie przestępstwo.

Na poparcie powyższego wypada przytoczyć stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym „błahość sprawy (wykroczenie) w żadnym wypadku nie uzasadnia łamania podstawowych zasad procedury karnej” (m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 1998 r. sygn. akt III KKN 239/97).

Mając na względzie przedstawione racje, uprzejmie proszę o udzielenie mi informacji, czy Ministerstwo Sprawiedliwości przewiduje zmiany legislacyjne, które stanowiłyby rozwiązanie przedstawionego problemu.

Łeui vjay naued
/auu lohanovs